

Wonen - Zorg - Welzijn Ouderen 2040

Versie 20-12-2021

In dit overzicht treft u relevante informatiebronnen aan. Dit overzicht wordt regelmatig bijgewerkt. Heeft u tips? Laat het ons weten.

Samengesteld door Truusje van der Linden

Landelijk

1. Pact voor de Ouderenzorg van VWS (maart 2018)

Met het pact voor de ouderenzorg komen tal van partijen, waaronder gemeenten, verzekeraars, zorgverleners en andere maatschappelijke partners, samen in actie om 1. eenzaamheid te signaleren en te doorbreken, 2. goede zorg en ondersteuning thuis te organiseren en 3. de kwaliteit van verpleeghuiszorg te verbeteren. [Pact voor de ouderenzorg | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

2. Programma Langer Thuis van VWS (juni 2018)

= onderdeel 2 van Pact voor de Ouderenzorg (zeer lezenswaardig). De ontwikkeling van lokale netwerken samenhangende ouderenzorg wordt uit dit programma gefinancierd.

Met 3 programma lijnen:

- . Goede ondersteuning en (integrale) zorg thuis
- . Mantelzorg en vrijwilligers in zorg en welzijn
- . Wonen

3. Innovatieprogramma Langer Thuis in de inclusieve wijk

Elk woongebied, geschikt en inclusief. Twee jaar lang staan de schijnwerpers op 24 woongebieden met het [innovatieprogramma Langer thuis – Inclusieve wijk](#). Met 24 gebiedscoalities ontwikkelen Platform31 en het G40-stedennetwerk aan de hand van vijf innovatiethema's de bouwstenen voor goed wonen, een ondersteunende sociale en fysieke leefomgeving en nabijheid van voorzieningen. Het innovatieprogramma maakt deel uit van het Programma Langer thuis, Actielijn Wonen van de ministeries van VWS en BZK.

4. Thuis in de wijk is een initiatief van Aedes, ActiZ, VNG en de ministeries van BZK en VWS in het kader van het programma Langer Thuis. <https://www.thuisindewijk.nu/programma>

5. Beter oud. Het platform [Beter Oud](#) - sinds april 2015 online - is opvolger van het afgeronde Nationaal Programma Ouderenzorg -NPO (2008-2016). Het NPO werd uitgevoerd door ZonMw in opdracht van VWS. De volgende partijen zijn hierbij betrokken LHV, V&VN, InEen, NHG, KNGF, KNMP, Laego, Patiëntenfederatie Nederland, ZN, VWS, Sociaal Werk Nederland, de VNG en Actiz.

Het consortium van vele partijen brengt innovaties bij elkaar, en helpt partijen bij het doorontwikkelen en toepassen ervan, zodat ouderen er beter van worden. Het NPO heeft veel opgeleverd. Nieuwe initiatieven, handreikingen, instrumenten, methodieken en kennis over het toepassen ervan. Om de resultaten beschikbaar te houden, zijn het platform en de website BeterOud gestart.

BeterOud stelt ouderen zelf centraal en steunt daarbij op de Toekomstvisie en veranderagenda BeterOud. Maakte o.a. de [handreiking-kwetsbare-ouderen-thuis-A4 versie-april-2021.pdf](https://www.beteroud.nl/beteroud/media/documents/handreiking-kwetsbare-ouderen-thuis-A4-versie-april-2021.pdf) ([beteroud.nl](https://www.beteroud.nl)) In deze handreiking staat op bladzijde 44 een overzicht van alle voor de ouderen(zorg) relevante kenniswebsites, kennisinstellingen en beroepsgroepen. Aldaar achtergrondinformatie over de zorg voor en begeleiding van kwetsbare ouderen thuis. De informatie is gegroepeerd naar algemene kennisites, specifieke beroepsgroep sites en thema-sites rond de doelgroep kwetsbare ouderen. Zie ook het advies van de Raad van Ouderen over wonen en zorg: <https://www.beteroud.nl/beteroud/media/documents/Advies-RvO-Voorbereiden-op-Ouderen-woorden.pdf>

6. De Taskforce Wonen en Zorg stimuleert en ondersteunt gemeenten, woningcorporaties en zorgorganisaties bij de opgave meer woningen voor ouderen te realiseren.

Ik zie in de stukken dat er al een mooie ondersteuningsstructuur is vanuit de Taskforce: de ambassadeurs en ondersteuningsteam RVO/OWZ

7. Platform31. In 1982 kreeg het programma Experimentele Woningbouw een opvolger, de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting, in 2013 opgegaan in Platform31. Platform31 werkt aan tientallen thema's waaronder het thema [Wonen en zorg](#) en organiseert kenniscommunities, doet onderzoek, verzamelt best practices en jaagt innovatie aan. Op een sub-webpagina staan actualiteiten, projecten, publicaties, blogs en bijeenkomsten rond dit thema. Gemeenten hebben de ambitie om hun wijken zo uit te rusten dat ouderen en inwoners met een beperking er zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Hierdoor ontstaat bij gemeenten, corporaties en zorgondernemers een groeiende behoefte aan een nieuw arrangement voor wonen, welzijn en zorg in wijken en dorpen. Platform31 ontwikkelt een kennisprogramma waarin men kijkt welke aanpak een goed samenwonen in wijken ondersteunt. Ook burgerparticipatie krijgt hierin een rol. Governance en procesregie op meerpartijensamenwerking krijgt een plek in het experiment met de partners van het Actieplan Weer Thuis! "Vanuit deze programma's ontwikkelen we kennis die initiatiefnemers inspireert en handelingsperspectief biedt bij de ontwikkeling van gebiedsgerichte arrangementen, nieuwe woonvormen voor bewoners met beperkingen en een goede procesregie."

8. Aedes is de koepel van woningcorporaties. Op hun website is informatie te vinden over de [huisvesting van ouderen met een zorgvraag](#).

9. ZorgSaamWonen is een landelijk platform voor maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Het fysieke en sociale domein schuiven in elkaar en daar doorheen loopt dan ook het economisch domein. Eisen van duurzaamheid, flexibiliteit en technologie nemen in fors tempo toe. Door de vergrijzing is de noodzaak erg groot om met elkaar een Versnellingsagenda 2030 op te stellen. [ZorgSaamWonen](#) heeft als missie het delen van kennis en het verbinden van professionals en organisaties in één community vanuit het fysieke en sociale domein, teneinde de gezamenlijk opgestelde versnellingsagenda 2030 te realiseren. Het platform brengt mensen uit verschillende sectoren bij elkaar om op basis van de eigen professie, deskundigheid of uit belangstelling voor het onderwerp samen te werken en elkaar te helpen bij de opgaven in het vakgebied van wonen, zorg en welzijn. Het platform wil voorbeelden ophalen en laten zien wat er al gebeurt en wat er allemaal mogelijk is. Om te inspireren, om een beweging te stimuleren.

10. Ouder worden 2040

[Ouder Worden 2040](#) is een landelijk programma waarin wordt samengewerkt om een maatschappelijk gedragen visie en transformatieagenda voor de toekomst van het ouder worden in Nederland te formuleren. Samen met iedereen die betrokken is bij ouder worden. Het is van belang dat er breed maatschappelijk draagvlak tot stand komt voor deze visie, zodat er voor een langere periode een richtsnoer is voor iedereen die hier in de praktijk mee aan de slag moet gaan. Vele strategische beslissingen en innovaties bijvoorbeeld op het gebied van wonen en zorg maar ook op het gebied van werk, leefomgeving of technologie, vragen een lange termijn horizon. Voor de brede maatschappelijke dialoog maken zij gebruik van toekomstscenario's om te verkennen welke nieuwe antwoorden mogelijk en wenselijk zijn, om nieuwe, impactvolle oplossingen te vinden, zodat samen ouder worden in Nederland richting 2040 goed vorm gegeven kan worden.

11. LVGO

LVGO staat voor [Landelijke Vereniging Gemeenschappelijk wonen van Ouderen](#). Onder 'ouderen' verstaat LVGO alle personen van 50 jaar en ouder. De LVGO bestaat sinds 1985. Een aantal van de leden – woongemeenschappen door het hele land – bestaat ook al zolang. Dat betekent decennialang ervaring met gemeenschappelijk wonen. Deze kennis en ervaring komt samen in de LVGO en delen (en ontwikkelen) we graag met onze leden en andere belanghebbenden zoals gemeenten, landelijke overheid, woningcorporaties en maatschappelijke organisaties. De LVGO stimuleert het gemeenschappelijk wonen 50plus door het delen van kennis en belangenbehartiging van onze leden. Dat doen we onder andere door:

- bestaande en nieuwe wooninitiatieven van 50plussers te ondersteunen in hun ontwikkeling en voortbestaan
- gemeenschappelijk wonen breed onder de aandacht te brengen
- in gesprek te blijven met relevante partijen als landelijke overheid, VNG en woningcorporaties
- onze leden en andere belangstellende te informeren via onze website, [nieuwsbrief](#) en het ledenblad [Wijzer Wonen](#)
- het organiseren van [themabijeenkomsten](#)
- het maken van [brochures](#) en ander voorlichtingsmateriaal
- het bieden van [\(juridisch\) advies](#)
- het helpen [oplossen van meningsverschillen](#) en andere vormen van ongenoegen

Regionaal

1. NUZO

In 2008 heeft het UMC Utrecht, in het kader van het Nationaal Programma Ouderenzorg op verzoek van het Ministerie van VWS, het initiatief genomen in het opstarten en het doorontwikkelen van een regionaal ouderennetwerk, het [Netwerk Utrecht Zorg voor Ouderen](#) ofwel NUZO.

NUZO richt zich op “het stimuleren en bevorderen van ouderenvriendelijke ontwikkelingen gericht op de eigen vraag en eigen regie van kwetsbare ouderen en hun mantelzorgers en de vitaal ouder wordende ouderen en hun netwerk in gemeenten en wijken in de brede Utrechtse regio”.

Het doel van de NUZO partners is het verbeteren van de samenhang in welzijn, wonen en zorg voor kwetsbare ouderen en ouder wordende vitale ouderen. Om te komen tot een duurzame integrale aanpak in ouderenzorg-en welzijn in de brede regio Utrecht vanuit de gedachte van positieve gezondheid.

Prioritering kernthema's 2019 - 2021

1. [Preventie](#): wonen, zoals seniorvriendelijke voorzieningen; voeding en zingeving.
2. [Zelfredzaamheid](#): met accent op eigen regie bij het zich voorbereiden op het ouder worden. Wat willen de ouderen zelf, wat kunnen zij zelf samen met hun netwerk, mantelzorgers en/of e-health zoals apps en andere hulpmiddelen.
3. [Integrale zorg](#): transmurale zorg voor kwetsbare ouderen en eerstelijnszorg en ondersteuning voor ouderen in de wijk.

Publicaties

- artikel [Samenredzaam](#) maart 2019
- lustrumboek [Samenwerken over de grenzen - 10 jaar NUZO](#) oktober 2018
- procesverslag [Het woord is aan ouderen](#) oktober 2018
- Flyer: Verzilver Uw stad, 2021

Het Ouderennetwerk biedt

- een lerend netwerk bestaande uit professionals en ouderen;
- deelname aan de NUZO ouderen innovatieagenda in de regio;
- diverse producten/werkwijzen/toolkits;
- projecten die steeds door ontwikkelen;
- een ouderenpanel met ruim 100 leden;
- laagdrempelige mogelijkheden om kennis en ervaring te delen met elkaar in o.a. netwerk bijeenkomsten en via de NUZO nieuwsbrief.

Thema's 2021- 2022

- het gesprek over 'ouder worden' en wat dat met zich meebrengt, waarbij het zowel om praktische aspecten gaat (bvb. woningaanpassingen), sociale aspecten (meedoen, tegengaan van eenzaamheid) als medische en ethische aspecten (kwaliteit van leven, voorbereiden op het einde van het leven) gaat. De term 'Advance Care Planning' is in die context gevallen, maar eigenlijk verbreed qua definitie
- preventie en positieve gezondheid: dit vertoont samenhang met bovenstaande, maar gaat wel explicieter en dieper in op hoe je zorg kunt voorkomen/uitstellen door breder naar en vanuit gezondheid te kijken naar hoe mensen leven en hun keuzes maken
- het bereiken van ouderen die niet eenvoudig via reguliere kanalen en methoden bereikt worden, denk daarbij aan ouderen met een migratieachtergrond, laaggeletterden etc.

2. IVVU

De zorgorganisaties die hun regionale samenwerkingsplannen op deze website presenteren zijn lid van de [Vereniging van Instellingen voor Verpleging en Verzorging in Utrecht \(IVVU\)](#). Het betreft 42 ouderenzorgorganisaties in zorgkantoorregio Utrecht. Zorgkantoor Zilverenkruis, Utrechtzorg en

Waardigheid & Trots hebben gezamenlijk de [Krachtig Verbindende Toekomstvisie 2030](#) gepubliceerd.

3. Provincie Utrecht: De [Challenge Doorstroming](#) van de Provincie Utrecht i.s.m. de Woondeal Utrecht is interessant in dit kader om te volgen, juist omdat deze challenge zich richt op de doorstroming in de koopwoningmarkt, en oplossingen zoekt op zowel product/conceptniveau, als op (financiële) prikkels, als op bewustwording en het (positieve!) gesprek. (zie ook <https://nos.nl/l/2396984>).

LOKAAL Utrecht Stad

1. SPO

Het Stedelijk Platform Ouderen (SPO) is een netwerkorganisatie en een brede tafel waar alle partners van sociaal domein, welzijn en zorg vertegenwoordigd zijn. Het SPO (als platform) heeft als doelen: integrale zorg en welzijn, afstemmen, verbinden van initiatieven en (reguliere) praktijk met en rond ouderen, met name in de wijken. Signaleren wat er stedelijk speelt en werken vanuit de knelpunten. Het SPO geeft aan wat prioriteit heeft en agendeert de dilemma's en knelpunten. De thema's die ouderen aangeven zijn hierin agenda-zettend. Het gedeeld beeld is daarbij belangrijke input, wat zijn de vraagstukken van ouderen, zorg en sociaal domein. Het SPO streeft naar gelijk-gerichtheid van de doelen die partners hebben, en heeft als focus de samenwerking over domeinen heen op de knelpunten. Het SPO platform is licht georganiseerd, echter niet vrijblijvend, Het werk gebeurt in de allianties, in de wijken, in en tussen de organisaties. Het SPO vormt op basis van de gesignaleerde dilemma's/knelpunten allianties waarbinnen de bestuurlijke actie volgt. Het SPO houdt overzicht wat er speelt. (Bestuurlijke) besluitvorming vindt plaats binnen de allianties of zo nodig op andere tafels, zoals OmU bestuurders, stakeholdersoverleg en tafel rond de woonopgave. Binnen het SPO spreekt men elkaar daarop aan. De allianties committeren zich aan de doelen van en samenwerking binnen het SPO. Als een knelpunt nog niet belegd zullen SPO (deelnemers) zich oriënteren op de geëigende tafel en het daar inbrengen, dan wel zal het SPO besluiten een nieuwe alliantie (laten) vormen. Partijen hebben hierin verantwoordelijkheid te nemen, in oriënteren op de juiste tafels en het aldaar agenderen. Een overzicht met de initiatieven van de Health Hub Utrecht en andere tafels is belangrijk.

2. Beter Thuis/beweegvriendelijke wijk Utrecht

[Beter Thuis/beweegvriendelijke wijk](#) Utrecht is een initiatief van buurtteams sociaal. Met ouderen en bedrijven praktische oplossingen creëren om zelfstandig wonend vitaliteit te versterken. Gerealiseerd: klusdienst, sport en ontmoeting Heracles/de 3 e helft, buurtcaravan, woonmaatjes/hospita nieuw leven inblazen, stichting thuisgekookt, Tas voor thuis (doe-ideeen) en Bewegvriendelijke wijk waarvoor BTO samen met Dock ook een aanvraag hebben gedaan bij Versneld Vernieuwen GU. Wordt ook verbreed naar cultuur (ZIMEC) en verbreed naar NW, NO en Overvecht. Een beweegvriendelijke wijk verleidt bewoners om fysiek, sociaal en geestelijk fit te blijven. Je kunt er gemakkelijk sporten en bewegen. En er zijn gezonde activiteiten waarvoor je graag de deur uit gaat. Utrecht wil de wijk Noordoost beweegvriendelijker maken.

3. Om U

Het [Ouderenzorgproject Midden Utrecht](#) (OM U 3.0) heeft als doel om kwetsbare ouderen proactief te ondersteunen, Het kan gaan om ouderen die op het punt staan om 'om te vallen', die veel verschillende chronische aandoeningen hebben en meerdere medicijnen gebruiken. Die niet alleen moeite hebben om de dagelijkse activiteiten uit te voeren zoals boodschappen doen, maar ook hulp nodig hebben met hun financiën en medicatiegebruik, maar misschien ook cognitief achteruit gaan.

Samen met de ouderen zijn organisaties uit het medisch en sociaal domein in de regio Utrecht tot één integraal ouderenzorgmodel gekomen waarbij de oudere ('U') centraal staat. OM U is gericht op betere zorg voor kwetsbare ouderen thuis door betere samenwerking tussen huisartsenpraktijk, wijkverpleegkundige, sociaal domein en informele zorg.

OM U 3.0 is in de periode 2017-2018 uitgevoerd waar ouderen en veel partijen intensief bij betrokken waren: Huisartsen Utrecht Stad, Leidsche Rijn Julius Gezondheidscentra, Julius Centrum UMC Utrecht, COSBO- stad- Utrecht, Wijkverpleging (Careyn, Axioncontinu, Buurtzorg), Buurtteams, U-Centraal, Gemeente Utrecht, Zilveren Kruis en het Netwerk Utrecht Zorg voor Ouderen (NUZO). OMU 3.0 is een vervolg op eerdere OM U projecten die de afgelopen jaren uitvoerig zijn onderzocht (Bleijenberg et al, 2016, Bleijenberg et al 2017).

Om U 3.0 is in 12 van de 15 wijken geïmplementeerd, 53 huisartsenpraktijken van de HUS en LRJG en 12 Buurtteams deden mee. De kernelementen van OM U 3.0 zijn weergegeven in de Diamant (Figuur 1). Er is op stedelijk niveau en op wijkniveau een infrastructuur opgezet waarin professionals van en met elkaar leren. Om het effect van Om U te evalueren op o.a. zorgconsumptie en mate van zelfredzaamheid en welbevinden, is bestaande (routinezorg) data gebruik van huisartsenpraktijken (via Julius Huisartsen Netwerk), ziekenhuizen, en data van de gemeente Utrecht zoals WistUdata, VolksgezondheidsMonitor en WMO/PGB data gebruikt. Alle data is geanonimiseerd en op wijkniveau geanalyseerd.

De eerste resultaten zijn positief. Daar waar OM U 3.0 goed is geïmplementeerd wordt een lagere acute zorgconsumptie zoals een bezoek aan de huisartsenpost en spoedeisende hulp waargenomen. Professionals waarderen de geïntegreerde en proactieve werkwijze en de verbinding medisch sociaal domein.

Er zijn veel praktische tools ontwikkeld die te vinden zijn op de [website](#) van Om U. Zie ook de film over Om U : <https://www.youtube.com/watch?v=fCbH5xGHqEw> met lector Nienke Bleijenberg.

FINANCIËLE REGELINGEN VOOR INITIATIEFNEMERS

1. Stimuleringsregeling Wonen en Zorg (SWZ).

Bent u als burger of sociale ondernemer initiatiefnemer van een vernieuwende vorm van wonen voor overwegend 55-plussers? Kleinschalig en indien nodig gecombineerd met zorg? Wellicht kunt u dan gebruik maken van de Stimuleringsregeling Wonen en Zorg (SWZ), onderdeel van het programma Langer Thuis van VWS.

Doel

Naarmate mensen ouder worden, denken ze steeds meer na over hun toekomstige woonsituatie. Hieronder is een groeiende groep 55-plussers die nog midden in het leven staat en vitaal is, maar toch alvast stappen neemt om zo lang mogelijk zelfstandig en prettig thuis te kunnen blijven wonen. Bijvoorbeeld in geclusterde woonvormen met levensloopbestendige of gemakkelijk aanpasbare woningen. Ook is er een groep 55-plussers die al langdurige zorg nodig heeft en waarvoor nieuwe woonvormen in combinatie met zorg interessant zijn. Een deel van al die 55-plussers gaat zelfs zo ver, dat ze hun eigen woon(zorg)droom voor de toekomst realiseren.

Het huidige aanbod en de bouw van dit soort woningen blijft nog sterk achter bij de vraag. Onder andere omdat de financiering een belangrijk knelpunt bij de ontwikkeling en totstandkoming vormt. De SWZ helpt burgers en sociale ondernemers bij de financiering van kleinschalige innovatieve woonvormen die wonen, ondersteuning en eventueel zorg combineren. Denk aan de bouw van een woonhofje, transformatie van een leegstaand schoolgebouw of voormalig verzorgingstehuis, of gemeenschappelijk wonen in een appartementencomplex. Dit kunnen zowel huur- als koopwoningen zijn, of een combinatie hiervan, met een minimum van 5 wooneenheden.

Budget

De regeling bestaat uit verschillende onderdelen:

- **initiatieffase:** in deze fase onderzoekt en toetst u de haalbaarheid van het initiatief. De Staat verstrekt een subsidie voor de initiatieffase van het woonzorgarrangement. Voor deze fase is jaarlijks € 1 miljoen beschikbaar. Hiermee zijn naar schatting tussen de 70 en 90 plannen te realiseren. Het maximale subsidiebedrag per plan is € 20.000. Kosten die in aanmerking komen voor subsidie zijn de kosten die gemaakt worden voor het onderzoeken van de haalbaarheid van het woonzorgarrangement.
- **planontwikkeelfase:** de periode waarin u het projectplan voor een woonzorgarrangement ontwikkelt en de bouw voorbereidt. De Staat verstrekt, nadat u zelf 1/3 van de planontwikkelkosten heeft ingelegd, op aanvraag een lening tot een maximum van € 200.000. Jaarlijks is voor deze fase € 15 miljoen beschikbaar, waarmee jaarlijks minimaal 75 projecten te financieren zijn.
- **bouw/nafinancieringsfase:** de periode waarin u het woonzorgarrangement realiseert en aansluitend (ver)huurt of (ver)koopt. De Staat stelt zich borg voor een lening van maximaal 15% van de stichtings- of verwervingskosten bij deze fase. In 2020 is voor deze fase € 81,6 miljoen beschikbaar. Vanaf 2021 is dat jaarlijks € 100 miljoen. Per plan is de borging maximaal € 1.600.000 (80% van € 2.000.000). Naar verwachting zijn hier jaarlijks circa 50 projecten mee te financieren.

Voorwaarden

Als initiatiefnemer komt u in aanmerking als u een woonzorgarrangement wilt ontwikkelen, bouwen, verbouwen of verwerven. Hierbij moet u aan een aantal voorwaarden voldoen.

[Lees meer over de voorwaarden](#)

Meer weten?

- Partners als [ZorgSaamWonen](#), [Platform31](#) en de [LVGO](#) dragen bij aan het van de grond komen van wooninitiatieven voor senioren door kennis te delen en te inspireren met goede voorbeelden.
- Op 18 maart 2021 organiseerden ZorgSaamWonen en RVO het webinar 'Inspiratiedag Wooninitiatieven'. Tijdens deze middag deelden verschillende initiatiefnemers van collectieve woonvormen hun ervaringen. Ook werd meer informatie gegeven over de financiering. [Kijk de sessie](#) (YouTube) van initiatiefnemer Huub van Berlo en RVO-adviseur Frank van der Voort terug. Zij vertellen over het project Ózzen Hôf, de SWZ en het inzetten van een procesbegeleider.
- 10 januari opent de subsidieregeling voor de bouw van een ontmoetingsruimte in woonvormen voor ouderen. De regeling is bedoeld voor woningcorporaties, marktpartijen, burgerinitiatieven en zorgaanbieders. Lees meer over de [Stimuleringsregeling ontmoetingsruimten in ouderenhuisvesting \(SOO\)](#).
- De SWZ is onderdeel van het [programma Langer Thuis](#) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Hiermee wil het kabinet de kwaliteit van leven voor de groeiende groep thuiswonende ouderen verbeteren.